

18.4.2016

Dnro 976/3/16

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Pirkko Äijälä-Roudasmaa

ENNALTA ILMOITTAMATON TARKASTUS: HELSINGFORS GÄSTHEM R.F. / HELSINGIN VIERASKOTI R.Y.

Pöytäkirja ilman liitteitä

Aika: 11.3.2016
Paikka: Helsingfors Gästhem r.f. / Helsingin Vieraskoti r.y.
Albertinkatu 4, 00150 Helsinki

Läsnä: Oikeusasiamiehen kansliasta
oikeusasiamiehensihteeri Pirkko Äijälä-Roudasmaa
notaari Kaisu Lehtikangas

Helsingin Vieraskodista
johtaja - - -

TARKASTUKSEN TARKOITUS

Tarkastus tehtiin ennalta ilmoittamatta.

Oikeusasiamiehen kanslian edustajat esittivät apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin antaman määräyskirjan tarkastuksen suorittamista varten ja kertoivat lyhyesti apulaisoikeusasiamiehen suorittamista tarkastuksista sosiaalihuollon asumispalveluyksiköihin.

Asunnottomien päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien asiakkaiden asumispalveluyksiköiden tarkastuksilla pyritään varmistamaan, että kunnat huolehtivat myös heikommassa asemassa olevien kuntalaisten perustuslain 19 §:n mukaisesta oikeudesta sosiaaliturvaan ja huolenpitoon sekä edistävät jokaisen oikeutta asuntoon.

Tarkastuksen jälkeen Helsingin vieraskodista toimitettiin apulaisoikeusasiamiehelle seuraavat liitteet: talon järjestyssäännöt, omavalvontasuunnitelma ja palotarkastuspöytäkirja.

TARKASTUSKOHTIEN TEHTÄVÄ:

Helsingfors Gästhem r.f. / Helsingin Vieraskoti ry on perustettu vuonna 1883 ja se on tarjonnut asumispalveluja asunnottomille helsinkiläisille Pursimiehenkadulla vuodesta 1893 lähtien. Entinen yli 200-paikkainen asuntola peruskorjattiin ja muutettiin 75 paikkaiseksi ympärivuorokautista palveluasumista tarjoavaksi asumispalveluyksiköksi, joka otettiin käyttöön vuonna 2006.

Helsingin Vieraskoti asumispalveluyksikkö on tarkoitettu helsinkiläisille asunnottomille naisille ja miehille. Helsingin Vieraskodissa sovelletaan niin kutsuttua "asunto ensin" -periaatetta. Asukkailta ei vaadita päihteettömyyttä. Yksikön järjestyssääntöjä tehtäessä on asukkaiden mielipidettä kuultu mm. sovittaessa yöajan hiljaisuudesta ja vierailuajoista.

Asiakasohjaus Helsingin Vieraskotiin tapahtuu Helsingin sosiaali- ja terveysviraston Asumisen tuen SAS-ryhmän kautta. Asumispalveluyksikkö ei voi kieltäytyä vastaanottamasta asiakasta. Asiakas allekirjoittaa toistaiseksi voimassa olevan asuinhuoneenvuokrasopimuksen ja hyväksyy

talon järjestyssäännöt. Samalla asukas poistetaan kaupungin vuokrajonosta. Asiakkaalle laaditaan asiakassuunnitelma, jossa arvioidaan alkutilanne ja asetetaan tavoitteet kuntoutumiselle, joka parhaimmillaan mahdollistaisi asukkaan siirtymisen asumaan normaaliin vuokra-asuntoon.

ASUKKAAT

Vieraskodissa on asiakaspaikkoja yhteensä 75 kpl. Tarkastuksen aikana asukkaina oli 25 naista ja 50 miestä. Heistä 12 oli pariskuntia. Ikähaitari on 20–83 vuotta ja keski-ikä noin 50–55 vuotta. Kaikilla asukkailla oli rankka päihdetausta, eivätkä he kyenneet käymään töissä.

Helsingin Vieraskodin asumispalveluyksikön asunnot ovat peruskalustettuja, ja niissä on minikeittiö, kylpyhuone, mikroaaltouuni, sänky patjoineen ja liinavaatteineen, pöytä + 2 tuolia ja vaatekaapisto. Huonekoot vaihtelevat 14,5m²:n ja 36 m²:n välillä. Yksikössä on 47 yksiötä ja 14 pariskunta-asuntoa. Pienissä yksiöissä oli korkeutta 7 m, joten niihin mahtui tilava makuuparvi. Asuminen perustuu asuinhuoneenvuokralain mukaiseen vuokra-asumiseen. Vuokran määrä on noin 630 euroa/kk. Vuoka sisältää sähkön ja veden. Asuntoja on viidessä kerroksessa, jossa ne muodostavat pienehköjä soluja omine oleskelutiloineen.

Palvelumaksu on 28,02 euroa/kk. Asukkaan käyttövara on toimeentulotuen perusosan suuruinen kuukaudessa.

Nykyisistä asukkaista valtaosa on asunut yksikössä vuodesta 2006 lukien. Vaihtuvuus on pientä. Osa asukkaista ei halua muuttaa muualle, vaikka heille on tarjottu kaupungin vuokra-asuntoa lähiöstä. Asuntoja vapautuu luonnollisen poistuman johdosta tai kun asukas tarvitsee terveydellisistä syistä nykyistä tuetumpaa asumismuotoa. Palvelusuunnitelmia tarkistettaessa asukkaiden kohdalla arvioidaan riittääkö vähemmän tuettu asuminen heille. Joitain asukkaita on muuttanut päihteettömiin asumispalveluihin.

Yksikössä on yörauha klo 23.00–7.00. Vieraita saa olla klo 13–21. Asukkaat saavat liikkua omalla avainkortilla vapaasti ympäri vuorokauden. Alaikäiset lapset voivat tulla myös yövierailulle, mutta lapsista pitää ilmoittaa etukäteen, jotta asiakkaan kunto voidaan arvioida sellaiseksi, että lapsi on turvassa vierailun ajan.

Asukkaat saavat käyttää päihteitä, mutta yhteistiloissa heidän tulee olla siinä kunnossa, että he eivät häiritse muita.

PALVELUT

Vieraskodin asumispalveluyksikössä ohjataan asiakkaita kaikessa arjen toiminnassa. Tavoite on, että asiakas oppii pitämään asuntonsa kunnossa, käymään kaupassa ja tulemaan toimeen naapureiden ja henkilöstön kanssa. Talon yhteiset tilat olivatkin hyvin siistit, mikä johtajan arvion mukaan osoitti, että asukkaat arvostavan Vieraskodin toimintaa.

Henkilökunta antaa asukkaille neuvontaa ja ohjausta asumiseen, asiointiin ja muuhun elämiseen liittyviin asioihin ja tarvittaessa saattaa asukkaan palveluihin. Yhteistyö Kampin sosiaaliaseman kanssa on ollut erittäin hyvää ja sosiaalityöntekijät tulevat pyydettyä käymään Vieraskodissa.

Kuntouttavaa viriketoimintaa järjestetään talon yhteistiloissa, joissa tarjotaan myös ilmainen ja monipuolinen aamiainen ja lounaskahvit, johon lähiseudun leipomot lahjoittavat tuotteitaan asukkaille jaettavaksi. Kahvion seinillä oli asukkaiden taidekerhon taidenäyttely. Kesäisin oli mahdollista päästä veneellä kalaan ja valmistaa saaliista silakkapihvejä perunamuusilla.

Talossa toimii tulevaisuudessa myös kokkikerho. Pihalla oli kesäisin yhteisiä grilli-iltoja, välillä järjestettiin rentoutuskursseja ja tietokilpailuja. Asukkaiden saunatilat olivat hienot.

Asukkailla on mahdollisuus osallistua AA- ja NA-kerhon toimintaan.

Muutamalla asukkaalla on edunvalvoja ja jotkut ovat sosiaali- ja terveysviraston välitystiliasiakkaita. Valtaosa huolehtii raha-asioista itse.

Terveydenhuollon palvelut järjestetään terveysasemalla. Vieraskodissa on sairaanhoitaja, joka pyrkii säilyttämään asiakkaiden lääkkeitä lääkekaapissa, mutta osa asukkaista huolehtii itse omista lääkityksistä. Muutaman asukkaan luona käy kotihoito ja joskus pyydettyä käy kotisairaanhoito. Johtaja piti ongelmallisena, että sairaalat eivät aina suostuneet ottamaan saattohoitoa tarvitsevaa asukasta sairaalaan, vaan Vieraskodin edellytettiin pystyvän vastaamaan asukkaan vaativastakin saattohoidosta. Hoitajista neljällä oli koulutus suonensisäisen lääkkeenantoon.

ASUKKAIDEN, HENKILÖSTÖN JA NAAPURUSTON TURVALLISUUDESTA HUOLEHTIMINEN

Vieraskodin asumispalveluyksikössä on työntekijöitä 18, joista naisia 10 ja miehiä 8. Työntekijöillä on sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinto. Kuusi henkilöä tekee kolmivuorotyötä ja yöllä on paikalla yksi henkilö.

Johtaja kertoi, että henkilökunta on pitkäaikaista ja työhönsä motivoitunutta. Henkilökunta ei ole sairastellut tavanomaista enempää. Työntekijöillä on käytössään henkilökohtaiset hälytyslaitteet. Talossa on kuitenkin ollut aina varsin rauhallista eikä poliisia tai vartijoita ole juurikaan talossa käynyt henkilökunnan hälyttämänä.

Tarkastuksella tavatut henkilökunnan edustajat kertoivat viihtyvänsä työssään.

Johtaja kertoi, että naapuruston kanssa ei ollut mitään ongelmia, koska Vieraskoti oli ollut paikalla jo ennen naapuruston muuttoa. Avoimien ovien päivänä halukkaita naapureita oli kertynyt paikalle noin 200 henkilöä. Vierastalon juhlahuoneessa oli toiminut myös pari vuotta lähikoulun iltapäiväkerho.

TARKASTUSHAVAINNOT:

Tarkastetut tilat olivat vaikuttavat, siistit ja esteettömät. Johtajan ja tavatun henkilökunnan suhtautuminen asukkaisiin oli ystävällistä, johdonmukaista ja ihmisarvoa kunnioittavaa.

TOIMENPITEET

Olen perehtynyt Helsingfors Gästhem r.f. / Helsingin Vieraskoti r.y:stä laadittuun pöytäkirjaan. Arvioni mukaan Helsingin Vieraskoti tarjoaa asukkailleen hyvää huolenpitoa ja monipuolista asumispalvelua.

Tämä pöytäkirja lähetetään tiedoksi Helsingin Vieraskoti ry:lle, Helsingin sosiaali- ja terveysvirastolle sekä Etelä-Suomen aluehallintovirastolle.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Pirkko Äijälä-Roudasmaa
Oikeusasiamesihteeri